

Εισήγηση στο Συνέδριο της Ένωσης Εισαγγελέων στη Μυτιλήνη, 28 & 29 Ιουνίου 2024

«Καθορισμός συνολικής ποινής κατά το αρ. 551 ΚΠΔ»

Η συνολική ποινή είναι θεσμός του ουσιαστικού ποινικού δικαίου που προβλέπεται ως κανόνας όταν συναντώνται περισσότερες ποινές σε βάρος του ίδιου προσώπου για περισσότερα εγκλήματα. Σε συγκεκριμένες μόνο περιπτώσεις και μόνο κατ' εξαίρεση επιβάλλεται αθροιστική έκτιση ποινών [θα αναφερθούμε παρακάτω σε αυτές], δηλαδή εφαρμόζεται μόνο σε περιπτώσεις όπου ο νόμος το ορίζει ρητώς, ενώ στην Ελλάδα δεν προβλέπεται ο θεσμός της συνέκτισης ποινών. Σύμφωνα με τον Άρειο Πάγο και οι ειδικότερες διατάξεις του άρθρου 551 ΚΠΔ, κατά το μέρος που αναφέρονται στον καθορισμό συνολικής ποινής, αποτελούν ουσιαστικές ποινικές διατάξεις (ΑΠ 762/2023, ΑΠ 707/2012, ΑΠ 1662/2006, ΑΠ 216/2003, ΑΠ 384/2000).

Τι σημαίνει πρακτικά συνολική ποινή:

Συνολική ποινή είναι η ποινή που σχηματίζεται από την άθροιση περισσότερων επιμέρους ποινών και απαρτίζεται πάντοτε από την ποινή βάσης και τουλάχιστον μία ή περισσότερες συντρέχουσες ποινές, όπου η άθροιση των επιμέρους ποινών έχει τη μορφή της νομικής σώρευσης, όπως ορίζεται στις διατάξεις των άρθρων 94 επ. ΠΚ (ΑΠ 640/2023).

Η συνολική ποινή προϋποθέτει συνάντηση των περισσότερων ποινών, λαμβάνει χώρα:

- ➔ είτε στην αρχική συρροή, η οποία ρυθμίζεται από τα αρ. 94 έως 96 Α του ΠΚ, ήτοι κατά την επιμέτρηση και επιβολή των ποινών που επιβάλλει το Δικαστήριο που εκδίκασε την υπόθεση,

- είτε στην επιγεγόμενη συρροή, όπως καθορίζεται στο αρ. 97 ΠΚ, ήτοι στο πεδίο εκτέλεσης και έκτισης των ποινών,
- είτε τέλος στη συρροή (καταδικαστικών) αποφάσεων, η οποία προβλέπεται από το άρθρο 551 ΚΠΔ.

1. Η αρχική συρροή ρυθμίζεται από τις διατάξεις των άρθρων 94 – 96Α ΠΚ ως εξής: Στο αρ. 94 § 1 ΠΚ, προβλέπεται η περίπτωση της αληθινής πραγματικής συρροής (δύο ή περισσότερα εγκλήματα που τελέστηκαν με περισσότερες πράξεις), κατά την οποία το δικαστήριο μετά την επιμέτρηση των ποινών επιβάλλει μία συνολική ποινή που απαρτίζεται από την βαρύτερη ποινή ως ποινή βάσης επαυξημένη από τις συντρέχουσες ποινές. Η επαύξηση δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από το ένα δεύτερο κάθε συντρέχουσας ποινής. Επιπλέον, η συνολική ποινή κάθειρξης δεν δύναται να υπερβεί τα είκοσι πέντε (25) έτη όταν η βαρύτερη ποινή είναι κάθειρξη, σύμφωνα με τη νέα ρύθμιση του αρ. 18 Ν. 5090/2024, που τροποποίησε το αρ. 94 § 1, έναντι είκοσι (20) ετών που προβλεπόταν με το Ν. 4619/2019 και αντίστοιχα η συνολική ποινή φυλάκισης δεν μπορεί να υπερβεί τα δέκα (10) πλέον έτη, έναντι οκτώ (8) που προβλεπόταν, με το Ν. 4619/2019.

2. Στην περίπτωση της παρ. 2 του αρ. 94 ΠΚ, όπου προβλέπεται η περίπτωση της αληθούς κατ' ιδέαν συρροής (περισσότερα εγκλήματα που τελέστηκαν με μία πράξη), η συνολική ποινή καθορίζεται από την ποινή βάσης, επαυξημένη ελεύθερα από τις συντρέχουσες ποινές, έως το ανώτατο όριο του είδους της ποινής [κάθειρξης ή φυλάκισης] (δηλαδή 20 έτη για ποινή κάθειρξης σύμφωνα με την πρόσφατη αλλαγή του αρ. 52 § 2 ΠΚ με το αρ. 6 Ν. 5090/2024 και 5 έτη για φυλάκιση, ενώ ως προς τη φυλάκιση υπάρχει η δυνατότητα επιβολής εκπιέας ποινής έως και τα 10 έτη κατά την παρ. 1 αρ. 94 ΠΚ, κατ' εξαίρεση για το αδίκημα της ανθρωποκτονίας από αμέλεια κατά συρροή, όταν υπάρχει αρκετά μεγάλος αριθμός παθόντων από αυτό.

3. Επίσης, κατά το αρ. 96 ΠΚ, προβλέπεται η δυνατότητα καθορισμού συνολικής χρηματικής ποινής όταν συντρέχουν περισσότερες χρηματικές ποινές, η οποία αποτελείται από τη βαρύτερη επαυξημένη ανάλογα με την οικονομική κατάσταση του καταδικασθέντος. Η δε επαύξηση δεν μπορεί να ξεπεράσει το ένα δεύτερο του αθροίσματος των υπολοίπων ποινών που συντρέχουν. Επιπλέον, και

στην περίπτωση συνολικής χρηματικής ποινής ο νόμος διακρίνει μεταξύ αληθούς πραγματικής και αληθούς κατ' ιδέαν συρροής και παραπέμπει στην αναλογική εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 94 παρ. 2 ΠΚ.

Σχηματίζεται συνολική χρηματική ποινή, όταν συρρέουν ημερήσιες χρηματικές μονάδες (παρότι καταργήθηκε ως είδος ποινής στο Ν. 5090/2024) και χρηματική ποινή;

Η απάντηση είναι ναι, όπως αναφέρεται και στο αρ. 465 § 1 ΠΚ, όπως προστέθηκε με το άρθρο 6 § 1 Ν. 4637/2019 και τροποποιήθηκε με το Ν. 4855/2021 (προστέθηκαν παράγραφοι στο άρθρο), σύμφωνα με το οποίο, «σε περίπτωση αρχικής ή επιγενόμενης συρροής χρηματικής ποινής του άρθρου 80 του προϊσχύσαντος Ποινικού Κώδικα (ΠΔ 283/1985) **με χρηματική ποινή του άρθρου 57 νέου ΠΚ ή ειδικών ποινικών νόμων που εξακολουθούν να ισχύουν, σχηματίζεται συνολική ποινή κατά το άρθρο 96 ΠΚ.** Όπως προελέχθη, ως ποινή βάσης της συνολικής ποινής λαμβάνεται η βαρύτερη από τις επιμέρους ποινές. Αυτό ισχύει και όταν συρρέουν περισσότερες χρηματικές ποινές. Ως βαρύτερη δε ποινή νοείται αυτή που αντιστοιχεί σε μεγαλύτερο ποσό συνολικά σε χρήμα (ευρώ) και όχι εκείνη με τις περισσότερες χρηματικές μονάδες. Το οικονομικό κριτήριο ισχύει τόσο για τις χρηματικές ποινές που επιβάλλονται απευθείας σε ευρώ κατά τον προϊσχύσαντα Ποινικό Κώδικα ή κατά τους ειδικούς ποινικούς νόμους όπου εξακολουθεί να ισχύει αυτή η μορφή της χρηματικής ποινής, όσο και για τις χρηματικές ποινές του νέου Ποινικού Κώδικα που επιβάλλονται σε ημερήσιες μονάδες.

[Στην περίπτωση, λοιπόν, που το δικαστήριο επιβάλλει χρηματική ποινή σύμφωνα με το άρθρο 57 του νέου ΠΚ (Ν. 4619/2019), πρέπει να καθορίσει τις ημερήσιες μονάδες συνεκτιμώντας τη βαρύτητα της πράξης και την ενοχή του υπαιτίου γι' αυτήν (αρ. 80 παρ. 2 ΠΚ), καθώς και το ύψος εκάστης ημερήσιας μονάδας λαμβάνοντας υπ' όψιν την προσωπική και οικονομική κατάσταση του καταδικασθέντος (αρ. 80 παρ. 3 ΠΚ)].

Έτσι, η χρηματική ποινή που επιβάλλεται προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό των ημερήσιων μονάδων με το ύψος εκάστης αυτών. Εάν μάλιστα συναντώνται περισσότερες χρηματικές ποινές του νέου Ποινικού Κώδικα και πρόκειται να συγχωνευτούν σε μία συνολική χρηματική ποινή, ποινή βάσης θα είναι

η βαρύτερη, δηλαδή εκείνη από της οποίας το γινόμενο των ημερησίων μονάδων επί του ύψους συνεπάγεται το μεγαλύτερο χρηματικό ποσό και όχι εκείνη με τις περισσότερες ημερήσιες μονάδες, η οποία δεν είναι απαραίτητα η μεγαλύτερη σε χρήμα. **Σημειωτέον ότι εφόσον βεβαιωθεί η χρηματική ποινή** (αρ. 80 παρ. 6 ΠΚ σε συνδ. με αρ. 553 ΚΠΔ), θεωρείται αποτιθείσα και δεν υφίσταται πεδίο εκτέλεσης για εκείνην επομένως, στην προκειμένη περίπτωση δεν υφίσταται δυνατότητα συγχώνευσης με άλλες χρηματικές ποινές.

4. Ακόμη, στο αρ. 96 Α ΠΚ, προβλέπεται η δυνατότητα καθορισμού συνολικής ποινής παροχής κοινωφελούς εργασίας, καθώς η προσφορά κοινωφελούς εργασίας συγκαταλέγεται πλέον, μετά την εισαγωγή του νέου Ποινικού Κώδικα (Ν. 4619/2019), στις κύριες ποινές (αρ. 50 ΠΚ), ενώ πριν το 2019 δεν συγκαταλεγόταν, ρύθμιση που παρέμεινε στο Ν. 5090/2024.

5. Ενώ, παρεπόμενες ποινές ή μέτρα ασφαλείας που έχουν επιβληθεί σωρευτικά με την κύρια (επιμέρους) ποινή επιβάλλονται δυνητικά μαζί με τη συνολική ποινή, αν το ορίζει ο νόμος για ένα από τα εγκλήματα που συρρέουν (αρ. 95 ΠΚ). Εάν οι παρεπόμενες ποινές συρρέουν για περισσότερα εγκλήματα, είναι δυνατόν να επιβληθεί συνολική παρεπόμενη ποινή, αν και τούτο δεν προβλέπεται ρητώς στον νόμο (κενό), ωστόσο, τούτο συνάγεται από το πνεύμα των διατάξεων των αρ. 94 έως 96Α ΠΚ (ΓνωμΕισΠρΝαυπλ 29-5/1991).

6. Περαιτέρω, διακρίνουμε την επιγενόμενη συρροή που ρυθμίζεται στο άρθρο 97 ΠΚ, σύμφωνα με το οποίο: «Οι διατάξεις των άρθρων 94 § 1, 96 § 1 και 96 Α § 1 εφαρμόζονται και όταν κάποιος, προτού εκτιθεί ολοκληρωτικά ή παραγραφεί ή χαριστεί η ποινή που του επιβλήθηκε για κάποια αξιόποινη πράξη, καταδικαστεί για άλλη αξιόποινη πράξη, οποτεδήποτε και αν τελέστηκε αυτή».

Πρόκειται δηλαδή για το φαινόμενο της συνάντησης ποινών κατά την εκτέλεσή τους, που λαμβάνει χώρα μετά την ολοκλήρωση της ποινικής δίκης και την επιβολή ποινής, όταν δηλαδή ο δράστης, πριν αποτιθεί, παραγραφεί ή χαριστεί η ποινή που του επιβλήθηκε, καταδικαστεί ξανά για αξιόποινη πράξη που τέλεσε οποτεδήποτε. Δηλαδή, το Δικαστήριο που δικάζει το νέο έγκλημα, καλείται να λάβει υπόψιν του και

την ποινή που έχει επιβάλει το Δικαστήριο που δίκασε το άλλο ή τα άλλα εγκλήματα (την υπάρχουσα καταδικαστική απόφαση), οπότε και σχηματίζει συνολική ποινή κατά το αρ. 94 § 1 ΠΚ, μεταξύ της ποινής που αυτό επιβάλει τώρα και της ποινής που έχει ήδη επιβληθεί. Η διαφορά με την αρχική συνολική ποινή εν προκειμένω είναι ότι η δικαστική κρίση δεν ήταν ενιαία αρχικά, το φαινόμενο δηλαδή ανακύπτει αφού το Δικαστήριο αποφανθεί για το ένα σκέλος των συρρεόντων εγκλημάτων.

Η διάταξη αυτή δεν διαφέρει σημαντικά από τη διάταξη του άρθρου 551 § 1 ΚΠΔ, η οποία επί της ουσίας εισάγει τη δυνατότητα συγχώνευσης ποινών που επιβλήθηκαν με περισσότερες καταδικαστικές αποφάσεις για διαφορετικά εγκλήματα. Και οι δύο διατάξεις ρυθμίζουν ζητήματα καθορισμού συνολικής ποινής όταν συναντώνται περισσότερες ποινές στο στάδιο της εκτέλεσης και έκτισής τους, παραπέμποντας στις διατάξεις των άρθρων 94 έως 96Α ΠΚ. Άλλωστε, μετά την θέση σε ισχύ του νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και την κατάργηση του «αμετακλήτου» των επιμέρους αποφάσεων από το γράμμα του άρθρου 551 § 1 του προϊσχύσαντος ΚΠΔ, κατάργηση που είχε επέλθει, εξάλλου, νομολογιακά με τις υπ' αριθμ. 3/2005 και 4/2005 αποφάσεις της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου, μικρή διαφοροποίηση υπάρχει μεταξύ των δύο διατάξεων, που έγκειται κυρίως στο ότι με τις διατάξεις του άρθρου 551 ΚΠΔ ρυθμίζονται επιπλέον ζητήματα υλικής και τοπικής αρμοδιότητας, ενώ στο άρθρο 97 ΠΚ δεν γίνεται σχετική μνεία, **οπότε, εάν οι περισσότερες αποφάσεις έχουν εκδοθεί από το ίδιο δικαστήριο,** τότε εφαρμόζεται ευθέως το άρθρο 97 ΠΚ, σε διαφορετική περίπτωση, ανατρέχουμε στο άρθρο 551 ΚΠΔ που εφαρμόζεται πάντοτε (*Ποινολογία, Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, Λ. Μαργαρίτης, σ. 330*).

Εφαρμογή του αρ. 551 ΚΠΔ – Κανόνες καθορισμού συνολικής ποινής

Εάν συναντώνται κατά την εκτέλεση περισσότερες καταδικαστικές αποφάσεις σε βάρος του ίδιου προσώπου για διαφορετικά εγκλήματα, είναι υποχρεωτικός ο καθορισμός συνολικής ποινής κατ' άρθρο 551 ΚΠΔ, έστω και αν δεν έχει υποβληθεί σχετική αίτηση από μέρους του καταδίκου (ΑΠ 1684/1997 ΠοινΔικ. 1998 σελ. 677, Α.Π. 1093/1994 ΠοινΧρ 1994 σελ. 1107) και μέχρι να καθορισθεί μία συνολική ποινή, οι επιμέρους ποινές εκτελούνται διαδοχικά και όχι δια συνέκτισης η οποία δεν προβλέπεται (ΑΠ 625/2021), ενώ, όταν εκτελούνται κατά του ίδιου προσώπου

περισσότερες καταδικαστικές αποφάσεις, μέχρις ότου καθορισθεί συνολική ποινή θεωρείται ότι εκτίεται η βαρύτερη ποινή (αρ. 552 § 1 τελ. εδ. ΚΠΔ, ΑΠ 640/2023).

Ο βασικός κανόνας είναι ότι κατά τη διάταξη του άρθρου 551 του Νέου ΚΠΔ (Ν. 4620/2019), δεν απαιτείται το αμετάκλητο των καταδικαστικών αποφάσεων, που επέβαλαν τις ποινές (άρθρο 551 § 1 ΚΠΔ), σε αντίθεση με τη διάταξη του άρθρου 551 του προϊσχύσαντος ΚΠΔ (ΠΔ 258/1986) η οποία αναφερόταν σε αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις, αν και η νομολογία είχε δεχθεί ότι: Το δικαστήριο υποχρεούται να προβεί στον καθορισμό, κατ' άρθρο 551 ΚΠΔ, συνολικής ποινής όταν συναντώνται στην εκτέλεση κατά του αυτού προσώπου περισσότερες καταδικαστικές αποφάσεις για διάφορα εγκλήματα που συρρέουν, έστω και αν οι συγκεκριμένες αποφάσεις δεν έχουν καταστεί αμετάκλητες (ΟΛΑΠ 3/2005 ΠοινΔικ 2005 σελ. 657, ΟΛΑΠ 4/2005 ΠοινΔικ 2005 σελ. 660, Ζύγουρας , Η δυνατότητα καθορισμού συνολικής ποινής προ του αμετακλήτου των καταδικαστικών αποφάσεων Αρμ.2004 σελ.1226 επ., Αρχ.Ν 2003 σελ. 402 επ.), αλλά πρέπει να συναντώνται στην εκτέλεση, δηλαδή να μην έχει ανασταλεί και να μην έχει αποτιθεί με οποιονδήποτε τρόπο.

Η συνολική ποινή σχηματίζεται από την ποινή βάσης προσαυξημένη υπό τη μορφή νομικής άθροισης από τις συντρέχουσες ποινές.

Ως ποινή βάσης λαμβάνεται υπ' όψιν η βαρύτερη από τις επιμέρους ποινές. **Η βαρύτητα της ποινής επί στερητικών της ελευθερίας ποινών ελέγχεται πρώτα με βάση το είδος της**, επομένως η κάθειρξη είναι βαρύτερη της φυλάκισης και ο περιορισμός σε κατάστημα κράτησης νέων είναι βαρύτερος της φυλάκισης, αλλά ηπιότερος της κάθειρξης. Εφόσον υπάρχει μία ποινή από κάθε είδος, καθίσταται πρόδηλο ποια είναι η βαρύτερη ποινή. Εάν, όμως, υπάρχουν περισσότερες ποινές του ίδιου είδους, τότε κριτήριο για την κατάγνωση της βαρύτερης ποινής είναι το ύψος της ποινής.

Η μεγαλύτερη σε διάρκεια ποινή ίδιου είδους είναι βαρύτερη, ενώ για το χαρακτηρισμό μιας στερητικής της ελευθερίας ποινής ως βαρύτερης ή ελαφρύτερης από άλλη ίδιου είδους εκτιμάται μόνον η διάρκειά της και όχι και η τυχόν, σωρευτικά μ' αυτή επιβληθείσα χρηματική ποινή, όπως και αντίστροφα, όταν δηλαδή σχηματίζεται συνολική χρηματική ποινή.

Σε περίπτωση ποινών ίσης διάρκειας, ως ποινή βάσης θα ληφθεί αυτή που επιβλήθηκε με τη νεότερη απόφαση (αρ. 551 § 3 εδ. α' ΚΠΔ), αυτή η νομοθετική

επιλογή επηρεάζει την υλική και τοπική αρμοδιότητα του δικαστηρίου που θα καθορίσει τη συνολική ποινή, εφόσον οι ισουΰφεις ποινές έχουν εκδοθεί από δικαστήρια διαφορετικών δικαστικών περιφερειών ή διαφορετικών βαθμών.

Το δικαστήριο καθορίζει ιδιαίτερα τη συνολική ποινή για κάθε μία από τις ομάδες ποινών, δηλαδή χωριστά για τις πρόσκαιρες στερητικές της ελευθερίας ποινές και χωριστά για τις ποινές σε χρήμα. Η βάση με την οποία γίνεται ο καθορισμός είναι η βαρύτερη στερητική της ελευθερίας ποινή και η μεγαλύτερη ποινή σε χρήμα.

Επίσης, εάν μεταξύ των προς εκτέλεση αποφάσεων υπάρχει απόφαση που αμετάκλητα έχει καθορίσει συνολική ποινή, αν αυτή η τελευταία είναι βαρύτερη από τις συντρέχουσες, τότε λαμβάνεται ως ποινή βάσης χωρίς να διασπαστεί (δεν αποσυγχωνεύεται). Εάν όμως δεν είναι η βαρύτερη (είτε λόγω είδους είτε λόγω διάρκειας), τότε η προηγούμενως καθορισθείσα συνολική ποινή, διασπάται στις επιμέρους ποινές (αποσυγχωνεύεται) και λαμβάνεται από αυτές χρονικό διάστημα ίσο ή μικρότερο από την προηγούμενη προσμέτρηση (αρ. 551 § 3 εδ. β' ΚΠΔ). Εάν το δικαστήριο επαυξήσει την ποινή βάσης λαμβάνοντας από τις ανωτέρω διασπασθείσες ποινές μεγαλύτερο διάστημα από την προηγούμενη προσμέτρηση, τίθεται ζήτημα χειροτέρευσης της θέσης του κατηγορουμένου (αρ. 470 ΚΠΔ) και η απόφαση καθίσταται αναιρετέα. Επιπλέον, η επιβολή σωρευτικά χρηματικής ποινής δεν καθιστά μία ποινή βαρύτερη από τις υπόλοιπες ισουΰφεις, αλλά το κριτήριο εξακολουθεί να είναι ο χρόνος έκδοσης της απόφασης.

ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΗ ΕΚΤΙΣΗ:

Πέραν του κανόνα της συνολικής ποινής, όπως προελέχθη, σε ορισμένες περιπτώσεις που προβλέπει ειδικά τόσο ο ΠΚ όσο και άλλοι νόμοι, δεν νοείται συνολική ποινή αλλά αθροιστική έκτιση και τούτο κατ' εξαίρεση στις εξής περιπτώσεις:

1] Όταν συρρέουν περισσότερες ποινές ισόβιας κάθειρξης ή ποινή ισόβιας κάθειρξης με πρόσκαιρη στερητική της ελευθερίας ποινή.

2] Επίσης, προβλέπεται αθροιστική έκτιση στην περίπτωση που αρθεί η χορηγηθείσα αναστολή κατά το άρθρο 102 ΠΚ (καταδικάζεται για έγκλημα εκ δόλου,

που τελέστηκε εντός του χρόνου προηγουμένως χορηγηθείσας αναστολής) ή όταν αρθεί η υφ' όρον απόλυση σύμφωνα με το άρθρο 108 ΠΚ (ΑΠ 346/2019, ΑΠ 641/2013) εφόσον δηλαδή τελέστηκε έγκλημα εντός του χρόνου δοκιμασίας του αρ. 109 ΠΚ. Σημειώστε ότι με το τροποποιηθέν αρ. 108 ΠΚ, με το αρ. 26 Ν. 5090/2024, προβλέπεται στο νέο αρ. 108 ΠΚ, η άρση της απόλυσης για έγκλημα που τελέστηκε είτε εκ δόλου **είτε εξ αμελείας** [τούτο προβλέπεται για πρώτη φορά στον ΠΚ], όπου ο καταδικασθείς έλαβε ποινή ανώτερη του έτους, Τότε, ο κατάδικος θα εκτίσει αθροιστικά ολόκληρο το υπόλοιπο που είχε ανασταλεί υπό τον όρο της ανακλήσεως, μόλις καταστεί αμετάκλητη η νεότερη απόφαση, ανεξαρτήτως εάν το αμετάκλητο επήλθε εντός ή εκτός του χρόνου δοκιμασίας ή εάν μεσολάβησε ανάκληση της απόλυσης. (ΑΠ 1154/2021, ΑΠ 423/2021, ΑΠ 540/2020, ΑΠ 346/2019, ΑΠ 649/2018, ΑΠ 1347/2016, ΑΠ 1220/2016).

3] Αθροιστική έκτιση προβλέπεται ρητώς και στη διάταξη του άρθρου 43 § 8 Ν. 4489/2017, ως ισχύει, εάν ο κατάδικος που έχει απολυθεί υπό τον όρο της ανάκλησης με διάταξη του εισαγγελέα πλημμελειοδικών τελέσει έγκλημα από δόλο εντός του χρόνου δοκιμασίας και καταδικαστεί οποτεδήποτε αμετακλήτως σε στερητική της ελευθερίας ποινή ανώτερη των δύο ετών (ΑΠ 423/2021).

4] Επιπλέον, αθροιστική έκτιση προβλέπεται για τις ποινές που επιβλήθηκαν για απόδραση κρατουμένου (173 ΠΚ), παραβίαση περιορισμού κατ' οίκον με ηλεκτρονική επιτήρηση (αρ. 173 Α § 1 τελ. εδ. ΠΚ), για στάση κρατουμένου (174 παρ. 3 ΠΚ).

5] Επίσης, σε ειδικούς ποινικούς νόμους αναφέρονται και άλλες περιπτώσεις αθροιστικής έκτισης, όταν η ποινή επιβλήθηκε για παραβάσεις της εκλογικής νομοθεσίας (αρ. 111 παρ. 4 ΠΔ 26/2012), για παράβαση του Α.Ν. 710/1945 περί προστασίας του εθνικού νομίματος κοκ.

6] Αθροιστική έκτιση, ισχύει και για ποινές στερητικές της ελευθερίας ανώτερες του ενός έτους που επιβλήθηκαν για κακούργημα ή πλημμέλημα που τελέστηκε με δόλο από κρατούμενο κατά τη διάρκεια της άδειάς του (αρ. 94 § 4 ΠΚ).

7] Επίσης, δεν δύναται να αποτελέσει μέρος συνολικής ποινής και να συγχωνευτεί με άλλες ποινές, η περίπτωση της επιβληθείσας μερικής έκτισης και μερικής αναστολής εκτέλεσης του αρ. 100 § 3 ΠΚ (Ν. 4619/2019) και ήδη αρ. 99 § 1 ΠΚ, καθώς το μεν ανασταλέν υπόλοιπο δεν είναι εκτελεστό και δεν μπορεί να συναντηθεί με άλλη καταδικαστική απόφαση, το δε μέρος της ποινής που είναι εκτελεστό δεν μπορεί να διασπαστεί από το υπόλοιπο ανασταλέν και να συμπεριληφθεί σε μία συνολική ποινή, λόγω της αρχής της αυτοτέλειας των ποινών.

8] Επίσης, αθροιστική έκτιση προβλέπεται και σε ειδικούς ποινικούς νόμους (αρ. 64 § 1 εδ. β' Ν. 4689/2020, αρ. 13 παρ. 3 Ν. 2168/1993 «Περί όπλων» και λόγω αδυναμίας ή αρνήσεως καταβολής χρηματικής ποινής που επιβλήθηκε για παράβαση διατάξεων του δασικού κώδικα (άρθρο 295 Ν.Δ. 86/1969).

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΚΑΘ' ΥΛΗΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟΠΟ:

Αρμόδιο καθ' ύλην και κατά τόπον να καθορίσει τη συνολική ποινή είναι το δικαστήριο που ορίζεται στη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 551 ΚΠΔ. Κριτήριο η ποινή βάσης. Ειδικότερα, με την ανωτέρω διάταξη προβλέπεται ότι καθ' ύλην αρμόδιο είναι το Μονομελές Πλημμελειοδικείο εάν η ποινή βάσης επιβλήθηκε από το Τριμελές Πλημμελειοδικείο ή το Μονομελές Πλημμελειοδικείο, το Μονομελές Δικαστήριο Ανηλίκων εάν η ποινή βάσης επιβλήθηκε από το Μονομελές ή Τριμελές Δικαστήριο Ανηλίκων ή και από το Μονομελές ή Τριμελές Πλημμελειοδικείο και σε κάθε άλλη περίπτωση αρμόδιο είναι το Μονομελές Εφετείο. Επίσης, κατά τόπον αρμόδιο είναι το δικαστήριο του τόπου που επέβαλε την ποινή που θα ληφθεί ως ποινή βάσης.

Επίσης, η αίτηση σχηματισμού συνολικής ποινής, κατ' άρθρο 551 ΚΠΔ, εισάγεται κατ' απόλυτη προτεραιότητα, στο αρμόδιο δικαστήριο για εκδίκαση. Όταν αρμόδιο για το σχηματισμό συνολικής ποινής είναι το Μονομελές Πλημμελειοδικείο, κατά κανόνα, ακολουθείται η διαδικασία που ακολουθείται στα πλημμελήματα που καταλαμβάνονται επ' αυτοφώρω (άρθρα 417 επ. ΚΠΔ). Όταν αρμόδιο για το σχηματισμό συνολικής ποινής είναι το Μονομελές Εφετείο η συζήτηση της αίτησης

προσδιορίζεται κατ' εξαίρεση σε σύντομη δικάσιμο. (Η συγκεκριμένη τακτική ακολουθείται λόγω του κατεπείγοντα χαρακτήρα του αιτήματος και της επιταγής του άρθρου 31 παρ. 2 περ. α' του Ν. 4938/2022 « Κώδικας Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάσταση Δικαστικών Λειτουργών και λοιπές διατάξεις», σύμφωνα με την οποία τα ποινικά δικαστήρια και κατά το μήνα Αύγουστο δικάζουν, μεταξύ άλλων υποθέσεις που αφορούν τον καθορισμό συνολικής ποινής).

Η αίτηση για σχηματισμό συνολικής ποινής υποβάλλεται και από τον ίδιο τον κατάδικο ή από συνήγορο που έχει ειδική εντολή γι' αυτό (551 § 4 ΚΠΔ). Η παρεχόμενη στον αντιπρόσωπο πληρεξουσιότητα μπορεί να δοθεί και με απλή έγγραφη δήλωση, αρκεί η γνησιότητα της υπογραφής του εντολέα να βεβαιώνεται από οποιαδήποτε δημόσια, δημοτική ή κοινοτική αρχή ή δικηγόρο. Αυτονόητο είναι ότι και ο ίδιος ο δικηγόρος που διορίζεται πληρεξούσιος μπορεί να θεωρήσει τη γνησιότητα της δήλωσης με την οποία του ανατίθεται η εντολή. Ο κρατούμενος κατάδικος δεν προσάγεται επομένως υποχρεωτικά στο αρμόδιο δικαστήριο, μπορεί να αντιπροσωπευθεί από συνήγορο, ωστόσο καλείται σε κάθε περίπτωση (άρθρο 551 § 4 εδ. β ΚΠΔ) και εφόσον είναι παρών ακούγεται, πριν εκδοθεί η σχηματίζουσα τη συνολική ποινή απόφαση (άρθρο 551 § 5 ΚΠΔ), διαφορετικά αναιρείται η τελευταία για απόλυτη ακυρότητα.

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΡ. 551 ΚΠΔ

→ **Αν συντρέχει λόγος αθροιστικής έκτισης**, ο αρμόδιος εισαγγελέας παραγγέλλει την έκτιση, ακόμη και αν εσφαλμένα υφίσταται απόφαση καθορισμού συνολικής ποινής (ΑΠ 841/2015).

→ **Περαιτέρω, οι ποινές διατηρούν την αυτοτέλειά τους ακόμη** και μετά τον καθορισμό συνολικής ποινής και δεν απορροφώνται από αυτήν. Δεν είναι όμως δεκτικές αυτοτελούς εκτέλεσης η κάθε μία, αλλά εκτελούνται διαμέσου της συνολικής ποινής (ΑΠ 1034/2021, ΑΠ 625/2021). Εξάλλου, η συνολική ποινή που απαγγέλλεται δεν αποτελεί νέα καταδίκη, αλλά παριστά τον ενιαίο τρόπο εκτέλεσης των επιμέρους συγχωνευμένων ποινών (ΑΠ 1034/2021, ΑΠ 625/2021).

→ **Προέκταση της αρχής της αυτοτέλειας των ποινών** συνιστά το γεγονός ότι από τη σχηματιζόμενη συνολική ποινή αφαιρείται ολόκληρος ο χρόνος της τυχόν αποτιθείσας επιμέρους ποινής. Έτσι, δεν νοείται αφαίρεση εκείνου του μέρους του χρόνου που ισούται με το μέτρο της συμμετοχής της ποινής με τη μορφή της προσαυξήσεως στη συνολική ποινή, καθώς δεν νοείται διάσπαση ποινών (ΑΠ 625/2021). Εξάλλου, η αφαίρεση της προαποτιθείσας ποινής είναι υποχρεωτική προς αποφυγή επανεκτέλεσης και επανέκτισής της (ΑΠ 625/2021, ΑΠ 1149/2020). Ο εισαγγελέας εκτέλεσης, δηλαδή ο εισαγγελέας του Δικαστηρίου που έχει εκδώσει την απόφαση που πρόκειται να εκτελεστεί, αφαιρεί την ποινή που εκτίθηκε από τη συνολική ποινή και σε περίπτωση δισταγμών ή αμφισβητήσεων, τούτο γίνεται από το Πλημμελειοδικείο του αρ. 562 ΚΠΔ, δηλαδή του Δικαστηρίου του τόπου έκτισης της ποινής (ΑΠ 640/2023, ΑΠ 625/2021, ΑΠ 402/1986). Επίσης, ο εισαγγελέας έχει την εξουσία να παραγγείλει την έκτιση ποινής που πρέπει να εκτιθεί αθροιστικά, ακόμα και αν εσφαλμένα αποτέλεσε μέρος συνολικής ποινής (ΑΠ 841/2015).

→ **Ζήτημα αποτελεί και η περίπτωση απότισης μίας ποινής**, μετά την οποία δεν υφίσταται πεδίο εκτέλεσης, ως εκ τούτου, αυτή δεν συναντάται με άλλες ποινές και δεν μπορεί να συγχωνευθεί [αναφερθήκαμε στη βεβαίωση χρηματικής ποινής και την αναστολή εκτέλεσης που χορηγήθηκε μετά την έκδοση] (ΑΠ 86/2023, ΑΠ 346/2019, ΑΠ 767/2014, ΑΠ 1222/2013, ΑΠ 1692/2009), ενώ πρέπει να σημειωθεί ότι ειδικά ως προς την υφ' όρον απόλυση, εκείνη δεν συνεπάγεται απότιση της ποινής, αλλά συνιστά ειδικό τρόπο έκτισης αυτής εκτός των φυλακών σε κατάσταση περιορισμένης ελευθερίας, γι' αυτό και κατά την περίοδο δοκιμασίας, αυτός που απολύθηκε θεωρείται «κατάδικος» και η ποινή για την οποία του χορηγήθηκε το ευεργέτημα της υφ' όρον απόλυσης μπορεί να συγχωνευθεί με άλλες, εφόσον συναντάται μ' αυτές κατά την εκτέλεση και οι τελευταίες δεν αφορούν εγκλήματα τελεσθέντα κατά τη διάρκεια της δοκιμασίας (αλλιώς αθροιστική έκτιση). Στην περίπτωση αυτή λαμβάνεται υπόψη όλη η ποινή και όχι το ανασταλέν υπόλοιπο (ΟΛΑΠ 106/1991, ΑΠ 423/2021, ΑΠ 346/2019, ΑΠ 706/2008). Για τον υπολογισμό της συνολικής ποινής θα ληφθεί υπ' όψιν ολόκληρη η ποινή που επιβλήθηκε και όχι το υπόλοιπο που δεν εκτίθηκε (ΑΠ 1436/2013, ΑΠ 1137/2008, ΑΠ 1830/2007, ΑΠ 959/2007).

Πότε χωρεί νέα προσμέτρηση συνολικής ποινής:

→ Είναι δυνατή νέα προσμέτρηση της συνολικής ποινής, εάν μία επιμέρους ποινή παραγράφηκε ή χορηγήθηκε αμνηστία για αυτήν ή χάρη ή αναστολή της δίωξης ή απόλυση υπό όρο ή αφέθηκε οπωσδήποτε η ποινή, σύμφωνα με το αρ. 94 § 3 ΠΚ, εφόσον βέβαια έχουν εναπομείνει δύο ή περισσότερες ποινές προς εκτέλεση. Αυτό θα συμβεί για παράδειγμα στις περιπτώσεις όπου μετά την άσκηση ένδικου μέσου, ο καταδικασθείς κηρύσσεται αθώος (για μία από τις επιμέρους πράξεις για τις οποίες ήδη καθορίστηκε συνολική ποινή ή επιβάλλεται μικρότερη από την πρωτόδικη ποινή, ή η επιβληθείσα ποινή αναστέλλεται ή το δικαστήριο χορηγεί ανασταλτικό αποτέλεσμα στην έφεση).

Επίσης, νέα προσμέτρηση χωρεί εάν μία απόφαση αναιρεθεί μόνο ως προς την επιβληθείσα ποινή που αναφέρεται σε μία ορισμένη αξιόποινη πράξη και ως προς τη συνολική ποινή. Το δικαστήριο της παραπομπής θα εξετάσει την ποινή μόνο της προκείμενης αξιόποινης πράξης (καθώς η ενοχή έχει ήδη αμετάκλητα κριθεί) και κατόπιν θα πρέπει να σχηματίσει νέα συνολική ποινή, λαμβάνοντας υπ' όψιν τη νέα επιμέρους ποινή αφήνοντας ανεπηρέαστες τις λοιπές επιμέρους ποινές ως προς τις οποίες δεν αναιρέθηκε η απόφαση, με την επιφύλαξη να μην χειροτερεύσει η θέση του κατηγορουμένου (ΑΠ 1524/2022, ΑΠ 817/2021, ΑΠ 1376/2020, ΑΠ 227/2020, ΑΠ 1040/2019, ΑΠ 212/2013).

Επίσης, η αρχή της αυτοτέλειας των ποινών αναβιώνει εάν ανακύψει νόμιμος λόγος με τον οποίο καταλύεται οριστικά ή προσωρινά η εκτελεστότητα κάποιας από τις εκτιόμενες ποινές που αποτελούν τμήματα συνολικής ποινής, όπως στην περίπτωση που αναστέλλεται κατ' άρθρο 497 ΚΠΔ η εκτέλεση της πρωτόδικης απόφασης και εάν οι υπόλοιπες ποινές είναι περισσότερες από μία, θα πρέπει να προσμετρηθούν σε μία νέα συνολική ποινή (ΑΠ 1034/2021).

→ Τέλος, με το άρθρο 184 του Ν. 4855/2021 προστέθηκε δεύτερη παράγραφος στο άρθρο 465 του Ποινικού Κώδικα, σύμφωνα με το οποίο «Για τους μέχρι την έναρξη ισχύος του νέου Ποινικού Κώδικα καταδικασθέντες αμετακλήτως σε πρόσκαιρες στερητικές της ελευθερίας ποινές, για τις οποίες καθορίστηκε, σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 94 ΠΚ, συνολική ποινή υπερβαίνουσα τα είκοσι (20) ή

δεκαπέντε (15) έτη πρόσκαιρης κάθειρξης, καθώς και τα οκτώ (8) ή πέντε (5) έτη φυλάκισης αντίστοιχα, ως εκτιτέα ποινή για την απόλυση υπό όρο αυτών λογίζονται τα είκοσι (20), δεκαπέντε (15), οχτώ (8) και πέντε (5) έτη αντίστοιχα». **Μετά την υπ' αριθμ. 4/2021 απόφαση της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου** που συνόψισε τον ανωτέρω προβληματισμό στο ότι ως απώτατο χρονικό σημείο εφαρμογής των ευμενέστερων για τον κατηγορούμενο διατάξεων νόμων **λαμβάνεται ο χρόνος αμετάκλητης εκδίκασης της πράξης**, με την παραπάνω νομοθετική παρέμβαση, λύθηκε ο σχετικός προβληματισμός προς την αντίθετη κατεύθυνση. Συνεπώς, οι συνολικές ποινές μέχρι είκοσι πέντε (25) ετών κάθειρξης και μέχρι δέκα (10) ετών φυλάκισης, ακόμη και αν έχουν καταστεί αμετάκλητες, πρέπει να επαναπροσδιοριστούν από τον αρμόδιο εισαγγελέα ή σε περίπτωση δισταγμών από το δικαστήριο του άρθρου 562 ΚΠΔ όχι με την έννοια μιας νέας επιμέτρησης, αλλά υπό τη μορφή καθορισμού των εκτιτέων ετών, χωρίς να επηρεάζονται οι επιμέρους ποινές που επιβλήθηκαν. Ο δικαιολογητικός λόγος της ανωτέρω ρύθμισης έγκειται στο ότι η ποινική δίκη δεν περατώνεται με την έκδοση καταδικαστικής απόφασης, αλλά με την εκτέλεση της ποινής που επιβλήθηκε αμετάκλητα, καθώς η φάση της εκτέλεσης της ποινής αποτελεί τμήμα της ποινικής δίκης (ΑΠ 914/2022).

→ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

-Το δικαστήριο κατά την επιμέτρηση της συνολικής ποινής μπορεί να υπερβεί το ανώτατο όριο του είδους της ποινής, απαιτείται όμως στην περίπτωση αυτή, να ορίσει στο διατακτικό του και να προτείνει και ο Εισαγγελέας της έδρας προηγουμένως, ποια είναι η εκτιτέα ποινή στο ανώτατο όριο του είδους της, σύμφωνα με το αρ. 94 § 1 ΠΚ. («Εκ της τοιαύτης λύσεως ουδόλως παραβλάπτονται τα δικαιώματα του καταδικασθέντος συνεπεία χορηγήσεως αμνηστίας, χάρης, αναστολής διώξεως ή απολύσεως υπό όρο ή επελθούσης παραγραφής ή αφέσεως οπωσδήποτε της ποινής, για ένα ή περισσότερα από τα εγκλήματα που συρρέουν, διότι εξακολουθεί η εκτέλεση των υπολοίπων ποινών, εάν δε και μετά την τυχόν αμνηστία χάρη, απόλυση υπό όρον κτλ, για μία ή περισσότερες πράξεις το σύνολο των υπολοίπων υπερβαίνει το όριο των είκοσι πέντε ετών προκειμένου για ποινή

καθείρξεως θα γίνει κατ' άρθρο 94 § 3 ΠΚ, νέα προσμέτρηση εντός των άνω ορίων»
- Α.Π. 687/2015. Α.Π.2068/2010, Α.Π. 2073/2004)

- Χωρεί εφαρμογή του άρθρου 551 ΚΠΔ προκειμένου να προσμετρηθεί στη συνολική ποινή και μεμονωμένη ποινή για την οποία με νεότερο νόμο καταργείται η πρόβλεψη για αθροιστική έκτιση.

- Η απόφαση με την οποία καθορίζεται η συνολική εκτιτέα ποινή δεν ανακαλείται, αφού είναι οριστική, για κανένα λόγο, ούτε διορθώνεται (Γνωμ ΕισΕφΘεσ 1535/2006 ΑρχΝ 2006/545).

- Η συνολική ποινή, ως αυθύπαρκτη, καλύπτεται από το δεδουλευμένο για τα ζητήματα που κρίθηκαν με την απόφαση που τη σχημάτισε. Επομένως, νέα αίτηση για καθορισμό συνολικής ποινής, με τις ίδιες καταδικαστικές αποφάσεις, είναι απαράδεκτη (ΑΠ 962/1982 ΠοινΧρ 1983 σελ.285, Λ. Μαργαρίτης Εμβάθυνση ΠοινΔικ σελ. 854).

- Δεν χωρεί αίτηση ακύρωσης της διαδικασίας σύμφωνα με το άρθρο 341 ΚΠΔ, σε απόφαση που σχηματίζει συνολική ποινή, αφού αυτή δεν είναι καταδικαστική (Α.Π. 57/1984 ΠοινΧρ 1984 σελ. 701, Α.Π. 899/1980 ΠοινΧρ 1981 σελ. 38, ΑΠ 1064/1981 ΠοινΧρ 1982 σελ. 390).

- Κατά της σχηματίζουσας συνολική ποινή απόφασης επιτρέπεται αναίρεση στον καταδικασμένο και στον εισαγγελέα (άρθρο 551 § 5 εδ. β' ΚΠΔ – Α.Π. 1220/2016).

- Αν ασκηθεί αναίρεση από τον καταδικασμένο, είναι δυνατή, κατ' άρθρο 471 παρ. 2 Κ.Π.Δ, η αναστολή εκτέλεσης της, σχηματίζουσας συνολική ποινή, απόφασης (Α.Π.799/2000).

- Οι λόγοι αναίρεσης επικεντρώνονται στην: υπέρβαση εξουσίας - απόλυτη ακυρότητα και έλλειψη ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας - εσφαλμένη ερμηνεία ή εφαρμογή ουσιαστικής ποινικής διατάξεως (η διάταξη του άρθρου 551 παρ. 1 Κ.Π.Δ., συνιστά ουσιαστική ποινική διάταξη κατά το μέρος που αναφέρεται στον καθορισμό συνολικής ποινής- Ολ.Α.Π. 3/2020, Α.Π. 346/2019).

- Το μέτρο της εντός των ορίων προσαύξησης δεν χρειάζεται αιτιολογία. Ο ακυρωτικός έλεγχος περιορίζεται μόνο στην συνδρομή των στοιχείων εφαρμογής των άρθρων 94, 96, 97 ΠΚ και 551 ΚΠΔ. (Α.Π. 1157/2005, Α.Π. 480/1996 contra ΑΠ 736/1997).

- Δεν αποκλείεται ο δικαστής από την άσκηση των δικαστικών του καθηκόντων σε περίπτωση καθορισμού συνολικής ποινής, κατά τη διάταξη του άρθρου 551 Κ ΠοινΔ, όταν πρόκειται να εκτελεστούν κατά του ίδιου προσώπου περισσότερες αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις για διαφορετικά εγκλήματα, αν ο ίδιος έχει δικάσει υπόθεση που επιβλήθηκε συγχωνευόμενη ποινή (ΑΠ 237/2013).

→ ΕΥΡΟΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

Κατ' αρχάς, η «συγχωνευτική» απόφαση δεν είναι καταδικαστική και το δικαστήριο της συγχώνευσης δεν κρίνει την ουσία της υπόθεσης.

Ζητήματα γεννώνται ως προς τη δικαιοδοσία του δικαστηρίου που επιλαμβάνεται να καθορίσει συνολική ποινή. Μέχρι σήμερα γίνεται παγίως δεκτό ότι το δικαστήριο εξαντλείται στον καθορισμό της συνολικής ποινής και δεν δύναται να διατάξει την αναστολή εκτέλεσης της ποινής, τη μετατροπή αυτής σε χρηματική, τη δοσοποίησή της ή τη μετατροπή της σε κοινωφελή εργασία, αλλά η μετατροπή ή δοσοποίηση των επιμέρους ποινών εξακολουθεί να ρυθμίζεται από τις αποφάσεις που επέβαλαν κάθε μία από αυτές.

Έτσι, το δικαστήριο που προβαίνει, πέραν του καθορισμού συνολικής ποινής, σε μετατροπή της συνολικής ποινής σε χρηματική ή σε δοσοποίηση της ήδη μετατραπείσας σε χρηματική, είτε με την ίδια είτε με διαφορετική μεταγενέστερη απόφασή του, υπερβαίνει θετικά την εξουσία του και είναι αναιρετέα για αυτόν τον λόγο (ΑΠ 1233/2022, ΑΠ 1098/2021, ΑΠ 1650/2019, ΑΠ 1415/2019).

Ως προς το θέμα της μετατροπής σε χρηματική ή μη της συνολικής ποινής, στο άρθρο 2 § 4 του ισχύοντος Ν. 1240/1982 ορίζεται ότι : «Σε περίπτωση επιμετρήσεως η συνεπιμετρήσεως ποινών στερητικών της ελευθερίας επιβληθεισών ή επιβαλλομένων δια μιας η περισσοτέρων αποφάσεων που έχουν μετατραπεί σε χρηματικές ποινές, η τυχόν καθοριζόμενη συνολική ποινή και όταν υπερβαίνει το έτος ακόμη και αν υπάρχουν αμετάτρεπτες ποινές, μετατρέπεται σε χρηματική ποινή εφ' όσον η ποινή - βάση έχει μετατραπεί σε χρηματική ποινή. Η μετατροπή της συνολικής ποινής γίνεται σύμφωνα με τους όρους της ποινής – βάσης» (ΑΠ 951/2017, ΑΠ 910/2017, ΑΠ 954/2015, ΑΠ 840/2015, ΑΠ 1007/1986, ΤρΕφΚακΘεσ 75/2020, αδημοσίευτη, Λ. Μαργαρίτη, σε Λ. Μαργαρίτη / Ν. Παρασκευόπουλο / Γ.

Νούσκαλη, Ποινολογία, 2020, σελ. 521 επ., Α. Κωνσταντινίδη, Ποιο είναι το αντικείμενο της μετατροπής της ποινής σε περίπτωση συρροής εγκλημάτων, ΠοινΧρ 1992, σελ. 895 επ., Ν. Βασιλειάδη, σε Λ. Μαργαρίτη, Ο νέος κώδικας ποινικής δικονομίας – ερμηνεία κατ' άρθρο, 2020, σελ. 1821) .

Ήδη, όμως, με το άρθρο 165 του Ν. 4855/2021, προστέθηκε τελευταίο εδάφιο στην δεύτερη παράγραφο του άρθρου 551 ΚΠΔ ως εξής: «[...] Το ανωτέρω κατά περίπτωση αρμόδιο δικαστήριο για τον καθορισμό της συνολικής ποινής έχει και τη δικαιοδοσία των παρ. 4 και 5 του άρθρου 80 ΠΚ», ενώ το συγκεκριμένο χωρίο διορθώθηκε με το αρ. 46 του Ν. 5108/2024 (μετά τον 5090/2024) και πλέον αναφέρει ότι «...το ανωτέρω κατά περίπτωση αρμόδιο Δικαστήριο για τον καθορισμό της συνολικής ποινής έχει και τη δικαιοδοσία των παρ. 2 και 3 του άρθρου 80Α του Ποινικού Κώδικα», δηλαδή προβλέπει τη δυνατότητα του Δικαστηρίου που καθορίζει συνολική ποινή, ως προς την παροχή προθεσμίας καταβολής της χρηματικής ποινής, την επέκταση της ήδη χορηγηθείσας προθεσμίας και την αντικατάσταση της χρηματικής ποινής με κοινωφελή εργασία. Διευρύνθηκαν, δηλαδή, οι εξουσίες του δικαστηρίου της συγχώνευσης των ποινών.

Ωστόσο, με την υπ' αριθμ. 1233/2022 απόφαση του Αρείου Πάγου, το δικαστήριο ενέμεινε στην προηγούμενη άποψη και αναίρεσε την απόφαση του Μονομελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών για θετική υπέρβαση εξουσίας, καθώς, το δικαστήριο αυτό είχε καθορίσει συνολική ποινή και μετέτρεψε αυτήν σε χρηματική καθορίζοντας παράλληλα δόσεις, στη συνέχεια δε, με νεότερη απόφασή του μετέτρεψε περαιτέρω την ανωτέρω συνολική ποινή σε παροχή κοινωφελούς εργασίας, ενώ, σημειωτέον, τούτο δεν επιτρεπόταν κατά τον χρόνο έκδοσης της προσβαλλόμενης ως άνω απόφασης. Επίσης, στην υπ' αριθμ. 1098/2021 απόφαση του Αρείου Πάγου, η οποία δημοσιεύτηκε λίγες ημέρες μετά τη θέση σε ισχύ του Ν. 4855/2021, αναφέρεται ρητώς στο σκεπτικό της ότι το άρθρο 80 του νέου Ποινικού Κώδικα (στο οποίο παραπέμπει το αρ. 551 παρ. 2 τελευταίο εδ. ΚΠΔ) αφορά στην επιμέτρηση και απότιση της χρηματικής ποινής που επιβάλλεται ως κύρια ποινή και ουδεμία σχέση έχει με τη μετατροπή της φυλάκισης σε χρηματική ποινή που προβλεπόταν στον προϊσχύσαντα Ποινικό Κώδικα, αλλά δεν προβλέπεται στον νέο Ποινικό Κώδικα. Πρέπει να σημειωθεί ωστόσο ότι με την απόφαση με αριθμό 762/2023 του Αρείου Πάγου, η οποία αναίρεσε απόφαση Μονομελούς Εφετείου για διαφορετικό λόγο, περιεχόταν στη μείζονα πρόταση της απόφασης, ολόκληρη η

ρύθμιση του αρ. 551 ΚΠΔ, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 4855/2021, αναφέρεται δηλαδή ο Άρειος Πάγος, στη διευρυμένη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου της συνολικής ποινής, να αποφασίσει πέραν του καθορισμού της και για τα ζητήματα δοσοποίησης και μετατροπής σε κοινωφελή εργασία.